

Jens Pauli Heinesen

Hugleiðingar um ólavssøkuna

I 1930, 900 ár eftir at Ólavur Heilagi læt liv á Stiklastøðum, skrivur Jákup Dahl, próstur, soleiðis um ólavssøkuna:

»Nógv er í landi og fólki okkara, sum skilur sundur. Fólkið býr spjatt í oyggjum og avbygdum, fírdi og fjøll skilja og byrgja, og sundurlyndið er sterkt í fólki okkara. Ólavssøkan hevur hildið saman. Frá gamlari tíð eru tey úr øllum bygdum komin til Havnar á Ólavssøku, til dans og skemtánir, til at hitta vinir og frændur. Ólavssøkan hevur verið ein samkomu- og samfelagstíð hjá fólki okkara, sum eiga at vera eitt sameint fólki. Tann týðningur kann illa metast, sum Ólavssøkan á henda hátt hevur havt fyri fólki okkara gjøgnum tíðirnar sum tað felagsband, ið bant fólkið saman; og hetta hevur havt sín stóra

týðningur fyri mál okkara, fyri kvæðini, dansin, søgurnar, okkara heimligu siðir, alt okkara feroyska fólkalív.

Men uppi yvir øllum hesum stendur kirkjan. Ólavssøkadagur hevur allar tíðir verið ein kirkjuligur hátíðardagur. **Hann er ein krossmerktur dagur.**

Er Ólavssøkan í dag næstan 50 ár seinni tað felagsband, ið bindur fólkið saman? Hevur hon tann veldiga týðning, sum sagt er frá her omanfyri? Ella man tað ikki vera soleiðis í dag, at tað er ein hópur av ymsum fyrbrigdum í samfelagnum, sum hava avloyst Ólavssøkuna?

Tíðir skifta og siðir. Og tíðirnar eru so nógv broyttar, at tjóðarhátiðin í dag lítið man líkjast teirri, sum fór fram fyri 50 ella 100 árum síðan. Allir pengarnir, sum nú eru millum hendurnar á fólki, munnu gera sitt til tað broytta lagið. Men eisini ferðasambandið inneftir og

úteftir hevur havt sín ómetaligu ávirkan. Føroyar eru ikki longur tann burturkrøgvaði heimur, hann var, og Havnin eingin Hildarheygur við váðaloga rundanum. Við øðrum orðum: at hittast í dag er als ikki tað roysni, tað var. So tað er ikki hetta, ið dregur fólkið saman í stórum tali hátíðardagarnar báðar.

Men hvat er tað so? Ítróttin? Kirkjan? Tingsetanin? Forvitnið? Brennivinið?

Og hvat hevur Ólavssøkan at bjóða annars? Er tað ikki nógv mikið bara at koma saman og hugsað um at givið fólki fleiri tilbøð meiri mennandi enn tey, ið eru frammanundan?

I Wales hava tey eisini aldar gamla tjóðarhátið. Eistédffod rópast hon, men minnr hon lítið um okkara — fyri ikki at siga einki. Hon varir í eina viku. Eg var so heppin eina ferð at uppliva ein part av henni, og har

verður eisini kappast so tað forslær. Men hvat er tað so, ið kappast verður um?

Har stevna skaldini saman, listafólk í øllum greinum, tónlistamenn, leikarar í flestu tónlistum, sangkór, sangarar, og tað í øllum aldrum. Tey vísa so sínar kunstin, og meistara verða kjósaðir. Var kanska ikki okkurt her, sum vit kundu ríka og menna Ólavssøkuna við?

Ti, sum er, má sigast, at hon er ikki nakað prýðiligt andlit fyri eitt fólki, sum sigur seg at vera mentað. Ið hvussu er ikki um náttina, tá ið tú stendur mitt í

rokinum og roynir at nýta tinar fimm sansir og ansar eftir, at tú ert mestsum einsamallur um tað. Deyðadrukkin smábørn.

Trúboðarar og fullir menn standa og rópa hvør í holið á av teimum hava dyggasta rúsin.

Nei, Ólavssøkan fer ikki fram í tí tey rópa verdigum formum, hóast hon sigst at vera undir krossins merki. Og spurningurin er, um tað er so ræðuligt.

Eg veit ið hvussu er ein kendan mann, sum ikki helt tað vera so ræðuligt, umenn tað var í einum øðrum sambandi. Tað var sálarlæknin Einar Geert-

10 ung fólk siga sína hugsan um Ólavssøkuna

Marjun Larsen, 24 ár

Eg kundi hugsa mær Ólavssøkuna nakað annarleiðis. Tað er ikki so hugnaligt longur at ganga túr oman eftir Aarvegnum, sum tað var bert fyri fáum árum síðani. Eg haldi ikki, at fólkið stuttleikar sær eins væl og áður. Ov lítið fyrireiðingarábeiði verður gjørt til at taka imóti Ólavssøkestunum. Tað er t.d. ov trongligt í dansihølunum.

Fyri tey mongu, sum ikki hava so stóran áhuga fyri ítrótti og dansi, verður ikki nógv gjørt. Tað hevði hjálpt, um fleiri mentanarlig tiltøk vóru framd.

Ólavssøkan er tó góð, og eigur at varðveitast. Tað er gott at fólkið um landið hittast soleiðis einaferð um árið.

Björgfinnur Nielsen, 26 ár

Ólavssøkan er ein góður siður. Fólkið koma saman, og skild-fólki hittast.

Tað er møguliga ein bági við øllum hesum ferðafólkunum, sum koma til høvuðsstaðin á Ólavssøku. Ólavssøkan missir harvið sín serstaka dám sum føroysk hátið.

Hesa seinastu tíðina hevur lyndi verið til hjá havnafólki at farið burtur á Ólavssøku, tíværri. Havnafólki áttu at verið í høvuðsstaðnum á Ólavssøku.

Rannveig Hovgaard, 21 ár

Ólavssøkan er ikki longur nokur stevna fyri føroyingar. Her kemur alt ov nógv ferðafólk til Ólavssøkuna til at Ólavssøkan kann sigast at vera ein hátið fyri føroyingar. Hon er illa fyriskipað. Skráin er einstáttað við ítrótti, dansi og tombola. Tað mentanarliga virðið við Ólavssøkuni er fyri ein stóran part farið. Tað er harmuligt, at útviklingurin hevur gingið handan vegin.

Hergerð K. Mortensen, 27 ár

Tann gamli »sjarman» er farin av Ólavssøkuhaldinum. Ólavssøkan er vordin ein turistatraktión. Hetta er stórt spell. Við hesum er ein partur av okkara mentan farin fyri skeyti. Ólavssøkan er ikki longur tað hon var og átti at verið: ein tjóðarhátið, sum var við til at knýta fólkið um alt landið saman.

Tað hevur verið vanligt hesar seinastu Ólavssøkurnar, at tú til tann føroyska dansin niðri á Váglinum hevur hoyrt tað verið kvæðið á føroyskum á einum horni og á íslendskum í einum øðrum.

Ólavssøkuhaldið er eisini mest lagt til rættis til frama fyri tey vaksnu. Tað verður ov lítið hugsað um børnini. Okkurt átti at verið gjørt við hetta.

Eiríkur Simonsen, 24 ár

Ólavssøkan er góð. Hon er framvegis tann besta stevnan, sum hildin verður í Føroyum. Men Havnin fær kanska ikki so nógv burtúr Ólavssøkuni, sum hon kundi. Tað eru serstakliga privat fólk, sum vinna pening av Ólavssøkuni. Ítróttarfelegini og onnur feløg, ið eru til gagn fyri borgararnar, áttu at fingið meira burtúrur peningaliga.

Tað er at stuðla, at vinir og kenningar um landið hittast til skemtannar og knýta nýggj vinarbond. Ólavssøkan var gagnlig í gomlum tíðum, tá ið ferðasambandið ikki var so gott. Men hon er ivaleyst eins gagnlig í hesum tíðum, nú fólk gerast meira og meira fremmand yvir fyri hvørjum øðrum.

